

Terugblik op een religieus leven (2017) boekrecensie

Sieth Delhaas

Bulletin Konferentie Nederlandse Religieuzen, jaargang 20, nr. 1, maart 2017

Lydwien Nieuwenhuis, Op adelaarsvleugels. Terugblik op mijn leven, Utrecht 2017, Eindredactie met medewerking van Mirjam Meesen, uitg. eigen beheer Society Medische Missiezusters

Tijdens een feestelijke bijeenkomst in hotel de Werelt te Lunteren, werd op 21 februari jl. het boek van zuster Lydwien Nieuwenhuis *Op adelaarsvleugels. Terugblik op mijn leven* gepresenteerd en uitgereikt aan medezusters en familie. Dr. Vefie (G.J.M.) Poels, historica bij het Katholiek Documentatie Centrum, leidde het boek in. Ze benadrukte het belang van het werk van Nieuwenhuis als bijdrage aan de Nederlandse geschiedenis in de periode vanaf 1930.

Nieuwenhuis begon haar levensverhaal op te schrijven toen in 2002 een levensbedreigende ziekte zich aankondigde. Ze wilde haar neven en nichten vertellen over haar beschermde en gelukkige jeugd in Rotterdam, ondanks de dreigingen en beperkingen van de Tweede Wereldoorlog.

Het schrijven legt het echter af tegen haar strijd om te overleven. Als in 2005 de ziekte haar opnieuw overvalt, besluit ze op te schrijven wat er echt in haar leeft. Ze wil veel onder woorden brengen van wat haar overkwam in haar leven als religieuze, over de sfeer en de verhoudingen waarin ze ruim vijftig jaar verkeerde en over zaken waarover niet snel hardop werd gesproken.

De inhoudsopgave van het boek geeft de lezer een beeld van hoe haar leven via de ene naar de andere fase trok. Op haar zestiende wist ze zeker dat ze 'in wilde treden'. Dat weten werd met de jaren sterker. Tot ze in 1953 over de drempel van 'Imstenrade' stapt, het moederhuis van de MMZ, even ten zuiden van het Limburgse Heerlen.

Hoe kwam ze tot haar roeping? Waarom haar keus voor de congregatie van de Medische Missiezusters? Over het eerste laat ze zich steeds aarzelend uit. 'Het was een diffuse roeping. Waar ik die zou gaan beleven wist ik niet.'

MMZ is een congregatie met stoere vrouwen – ontdek ik als ik de geschiedenis lees – die in 1925 werd gesticht in de Verenigde Staten door de Oostenrijkse arts Anna Dengel (1892-1980). Tijdens WOII zetten enkele zusters een noviciaat op in Nederland.¹

¹ <http://resources.huygens.knaw.nl/zendingoverzeesekerken/RepertoriumVanNederlandseZending-EnMissie-archieven1800-1960/gids/organisatie/806024462>

Het internationale aspect aan de MMZ is wat uiteindelijk bij Nieuwenhuis de doorslag geeft: '... de Amerikaanse invloed in de congregatie was voor mij in de naoorlogse jaren een garantie van wereldvrijheid en van mogelijkheden.'

In het begin van haar kloostertijd heeft ze vaak het idee dat ze wórdt geleefd. Het gemis toen ze op haar 21^e intrad, geen studie te hebben gedaan, geen vak te hebben gekozen, speelt haar parten. Het gevolg is dat er met haar mogelijkheden om te studeren door meerderen op een nogal onverantwoorde manier wordt omgesprongen. Theologie en psychologie studeren in Rome wordt het dan. Een enorme leerschool en vrijheid. Van 1966 tot 1972 sociologie studeren in Utrecht. Een zuster met sociologie in een medische congregatie? Binnen de congregatie komt langzaam een roep om modernisering, Rome lijkt wereldwijd het voortouw te nemen, trapt weer op de rem.

Nieuwenhuis belandt tijdens haar studie in de opzienbarende maatschappelijke omwentelingen onder de Utrechtse studenten. Binnen de congregatie intussen, tijdens de voorbereiding op het algemeen kapittel, gaan de zusters met vragen naar eigen handel en wandel aan de gang. Bijvoorbeeld of ze wel bezig zijn met zaken 'waartoe we ons geroepen voelen?' Langzamerhand gaat men van de zusters afzonderlijk veel verwachten. Ze mogen 'in burger' de straat op, ze nemen hun vroegere naam weer aan. 'Scholastica' wordt weer Lydwien. Ze geeft als oudere student les aan de jongere omdat de docenten de toestroom niet meer aankunnen. Haar doortoalscriptie, waarmee ze cum laude afstudeert, bestaat uit 'kanttekeningen bij de ontwikkelingen in de congregatie van de medische missiezusters, *Een heilig experiment*'

De lezer wordt deelgenoot van een ontwikkeling van een aarzelende novice naar een vrouw met een boeiend en vruchtbaar beroepsleven. Onder andere mogelijk gemaakt door haar eigen ontdekking, dat, als ze tegenspel levert aan hen die denken de dienst uit te kunnen maken, ze zelf uiteindelijk aan het langste eind trekt en daardoor haar soms wat wankel zelfvertrouwen sterkt. Haar bestuurstalenten worden onderkend. Ze wordt gevraagd binnen en buiten haar congregatie.

Na de reizen naar India, Afrika, Indonesië, nog eens Afrika om alle veranderingen in de missies te bespreken en de toekomst van de zusters die er werkten onder de loep te nemen. Ook het eigen leven herzien; hoe de kleinere gemeenschappen in te richten waarin de zusters zouden gaan wonen? Een woongroep in Rotterdam waar ze haar taken krijgt, ondertussen districtsoverste in Nederland. De wereldkerk die zich vernieuwt en hoe dat in Nederland veel harder aankomt dan overal elders.

Tenslotte het beroep dat er op Nieuwenhuis wordt gedaan vanuit de WUCWO, de wereldwijde vrouwenorganisatie en de jaren van 1980-1992 als algemeen secretaris voor de SNVR (samenwerking Nederlandse vrouwelijke religieuzen). 'Het werk was mij op het lijf geschreven', zegt ze er van.

In 1991 wordt alles afgekappt door haar ziekte. Na een leven in vliegende vaart, komt het mij voor. Zowel letterlijk als figuurlijk wat de immense veranderingen betreft op kerkelijk,

maatschappelijk en religieus gebied, waarin de vrouwen vanuit hun apart gezet zijn in die drie gebieden, nog een karwei extra te verduren krijgen.

Het boek is doorsneden met intermezzo's. Daarin reflecteert zuster Lydwien op de rest van de tekst. Wat ze zelf vindt, hoe het er met haar geloofsleven voorstaat, welke winst er is, hoeveel verlies. *Op adelaarsvleugels*, een veelzeggende titel besef je aan het eind, is een boek waarmee je zelfs in 2017 weer gespreksgroepen zou kunnen beginnen. En dus ook aanbevelenswaard voor mensen buiten de kring van medezusters en familieleden.

Op adelaarsvleugels is te bestellen bij MMZ, via e-mail districtmmz@districtmmz.nl of door overmaking van € 12,50 incl. verzendkosten t.n.v. het Nederlands district van de society van de Medische missiezusters. rek nr. NL96INGB0679515496.

